

Meie Põhjala

Põhjamaade ja Eesti koostöö 15 aasta retrospektiivis

Nordic Intertwinings

Co-operation between Nordic countries and Estonia
in 15 years' retrospective

Sisukord / Contents

<u>Eessõna / Foreword</u>	6 / 7
Madis Tilga, <i>raamatu koostaja, PMNi Eesti esinduse infonõunik / editor, Information Adviser of the NCM Office in Estonia</i>	
<u>Lummav reis Eestiga / Enchanting Journey with Estonia</u>	8 / 9
Per Unckel, <i>PMNi peasekretär / Secretary General of the NCM</i>	
<u>Kuidas see kõik algas / How It All Started</u>	12 / 13
Kalli Klement, <i>PMNi Eesti esinduse direktor / Director of the NCM Office in Estonia</i>	
<u>Kuidas meile paistab? / How Do We See It?</u>	20 / 21
Madis Tilga, <i>PMNi Eesti esinduse infonõunik / Information Adviser of the NCM Office in Estonia</i>	
<u>Põhjamaade jälg Eestis / Nordic Imprint in Estonia</u>	26 / 27
Tõnis Arnover, <i>Äripäeva ajakirjanik / journalist of Äripäev</i>	
<u>Eesti jälg Põhjamaades / Estonian Imprint in Nordic Countries</u>	42 / 43
Jüri Kahn, <i>Eesti suursaadik Rootsis / Estonia's Ambassador to Sweden</i>	
<u>Küsime inimestelt / We Ask the People</u>	50 / 51
Madis Tilga, <i>PMNi Eesti esinduse infonõunik / Information Adviser of the NCM Office in Estonia</i>	
<u>PMNi Eesti esinduse töötajad alates 1991 / Staff of the NCM Office in Estonia since 1991</u>	62 / 63

Koostaja / Editor: Madis Tilga

Tõlge inglise keelde / English translation: Kristi Tarand, Piret Viilu

Keeletoimetajad / Language editors: Ede Kõrgvee, Douglas A. Reid

Fototoimetaja / Photo editor: Merle Kuusk

Kujundus ja makett / Design & layout: Tarmo Puudist

© Per Unckel, Kalli Klement, Madis Tilga, Tõnis Arnover, Jüri Kahn

Fotod © Peeter Hütt, Teet Malsroos, PMNi arhiiv

ISBN 9949-13-574-5

Eessõna

Sel aastal täitub 15 aastat Põhjamaade Ministrite Nõukogu tegutsemisest Eestis. Käime ühte sammu Eesti iseseisvuse taastamise ajapunktiga. Soovisime, et peale vahuveini ja ülevate mõtete lahtumist jääks asjaosalistele ja huvilistele tähtpäeva puhul midagi konkreetset pihku. Üks raamatuke.

Ühest küljest võiks käesolev üllitis kanda käsiraamatu rolli Põhjamaade–Eesti koostöö ning Põhjamaade esinduse ajaloo talletamisel. Sellepärast, et midagi sellist ei ole varem lihtsalt tehtud.

Peamine põhjus, miks nende kaante vahele korjatu siiski ei pretendeeri eelpool mainitud tiitlitele, on muidugi aukartus materjali ees. Teaduslik-ajaloolises vaates kooruks siit tõsine uurimistöö rohkem kui aastaks. Pikemaks. Eriti kui arvestada võimetust läheneda objektiivselt asja toimunud sündmustele kasvõi meie enda rahvuslikul ajalooareenil. Eelkõige on raamat PMNi 15. tegutsemisaasta tähis.

Niisiis ongi iga tekst autori nägu, kasvanud välja tema kogemustest ja valikutest. Üks pilk Põhjamaade ja Eesti suhetele, nende algusele ja tulevikule.

Raamatu põhiosas kirjutavad Põhjamaade Ministrite Nõukogu peasekretär Per Unckel, Põhjamaade Ministrite Nõukogu Eesti esinduse direktor Kalli Klement, Äripäeva ajakirjanik Tõnis Arnover ja Eesti suursaadik Rootsis Jüri Kahn. Lisaks küsisime mõnelt meile oluliselt inimeselt ühteist nende mõtete kohta Põhjamaade koostöö asjus.

Veel laseme lugejal kõrvutada omi mõtteid mõne Põhjamaade ja põhjamaalaste kohta levinud stereotüübi osas.

Palju õnne ja head lugemist!

Foreword

This year we will celebrate the 15th anniversary of the inception of the Nordic Council of Ministers in Estonia. Its presence here is contemporaneous with the re-independence of Estonia. Our wish is that, after champagne and solemn thoughts evaporate, all those involved and interested would still have something tangible to hold. A booklet.

This publication could play the role of a handbook in recording the Nordic–Estonian co-operation and the representation of Nordic countries in Estonia if for no other reason than something like that has never been done.

However, the primary reason the content between these covers does not claim to deserve the titles mentioned above, is deep respect to the material. From the scientific-historic aspect, the material would suffice for serious research for more than a year or even a longer period, especially when considering the difficulty of understanding the import of recent events in our own country. This book is, first and foremost, the milestone for the 15th year of operation of the Nordic Council of Ministers.

Thus, every text has the imprint of its author, and arose from the author's experience and choices. Every text is a glance on the relations among the Nordic countries and Estonia, their outset and future.

In this book you will read the thoughts of Per Unckel, Secretary General of the Nordic Council of Ministers, Kalli Klement, Director of the Nordic Council of Ministers' Office in Estonia, Tõnis Arnover, journalist of *Äripäev*, and Jüri Kahn, Estonia's Ambassador to Sweden. In addition, we asked some people important to us to express their thoughts about co-operation of the Nordic countries.

We also allow the readers to compare their ideas with some widespread stereotypes about the Nordic countries and the Nordic people.

Congratulations and enjoyable reading!

Lummav reis Eestiga

Käesoleval (2006) aastal tähistab Põhjamaade Ministrite Nõukogu 15 aasta möödumist konstruktiivse koostöö algusest Eestiga. Nagu ka Läti ja Leeduga. Need 15 aastat on olnud lummav teekond.

Külastades Rootsi haridusministrina värskelt iseseisvunud Eestit 1990ndate aastate alguses ja sattudes siia tänapäeval, näib samm, mille Eesti on 15 aasta jooksul teinud, nii lõpmatult pikk. Kuid mis ometi on astunud nii kiirelt.

Põhjamaade Ministrite Nõukogu on uhke, et oleme saanud olla reisisaatjaks sellel teekonnal.

Avasime oma Põhjamaade kontori Tallinnas 1991. aastal. Tollal seisnes meie missioon suuresti Eesti vabaduse, sõltumatuse ja demokraatia toetamises.

Enchanting Journey with Estonia

This year (2006) 15 years have passed since the beginning of a constructive partnership between the Nordic Council of Ministers and Estonia. As with Latvia and Lithuania. These 15 years have been an enchanting journey.

Comparing the situation when, as the Minister of Education of Sweden, I visited just-liberated Estonia in the early 1990s to what it is today, the leap Estonia has made seems so remarkably long. But it has been made fast.

The Nordic Council of Ministers is proud that we have been able to accompany you on this journey.

We opened our office in Tallinn in 1991. Our mission was to support Estonian freedom, independence and democracy.

K. Klement, P. Unckel, M. Kirsipuu, A. Ansip
Põhja- ja Baltimaade piiriülese koostöö seminar, 2003
Nordic-Baltic Cross-border Co-operation Seminar, 2003

M. Winberg, S. Oviir, S. Christensen, K. Klement
Põhja- ja Baltimaade naistega kaubitsemise vastane kampaania, 2002
Nordic-Baltic Campaign Against Trafficking in Women, 2002

Nüüd, 15 aastat hiljem on toetustest saanud mõlemapoolne koostöö võrdsete partnerite vahel. Täna loikavad sellest koostööst kasu nii Eesti kui ka Põhjamaad. Ühistegevus puudutab arvukaid tegevusvaldkondi teadusuuringutest ja innovatsioonist keskkonnaküsimuste ja kultuurini.

Kuidagi ei saa alahinnata seda tohutut potentsiaali, mis on Läänemere-äärsete riikide koostööl. Ühise identiteedi ja ühtekuuluvuse abil saame iga riigi eripärad liita ja jõulise arengu nimel tööle panna. Seda võimalust ei tohi kasutamata jätta.

Küsimused Põhja-Euroopa konkurentsivõimest omandavad Põhjamaade Ministrite Nõukogu jaoks üha suuremat kaalu ja tähendust. Üks tähtsaimaid konkurentsieeliseid on teadustöö arendamine, kus Põhjamaad koos Eesti ja teiste Balti riikidega üritavad leida ühiseid tegevuskavasid. Teadus on kahtlemata üks valdkond, kus ilmneb selgelt, et koos oleme tugevamad.

Meie Eesti kontori jaoks on ülitähtis kultuurivahetuse traditsiooni jätkamine. Eesmärgiga muuta Põhjala piirkond veelgi tugevamaks ja edukamaks, on vaja leida just need asjad, mis seovad meid sügavamal, inimlikul tasandil.

Meie ühine tulevik on alles alanud.

Kopenhaagen, 27. veebruaril 2006

Per Unckel

Põhjamaade Ministrite Nõukogu peasekretär

Today, 15 years later, that time support has become a mutual co-operation between equal partners. Today both partners – Estonia and the Nordic countries – benefit from this partnership. We co-operate in numerous fields – beginning with scientific research and innovation to environmental issues and culture.

The potential of the co-operation between all the Baltic Sea countries cannot and should not be underestimated. Using the common identity and solidarity we can apply our differences for achieving powerful development. This opportunity must not be neglected.

The issues of competitiveness of Northern Europe are becoming more and more meaningful and important for the Nordic Council of Ministers. One of the most significant competitive assets is developing the scientific research where the Nordic countries together with Estonia and the other Baltic countries, strive for finding common action plans. Science is definitely one of these fields where togetherness brings better results.

Our Estonian office considers continuation of cultural exchange vital. Striving for making the Nordic region stronger and even more successful, we have to find the issues that connect us on a deeper human level.

Our common future has just begun.

Copenhagen, 27 February 2006

Per Unckel

Secretary General of the Nordic Council of Ministers

Kuidas see kõik algas

Põhjamaade Ministrite Nõukogu 15 tegevusaastat Eestis

Kalli Klement

Läänemerd ümbritsevate maade vahel on ammustest aegadest saadik olnud tihe läbikäimine. Nii näiteks asub Tartus Rootsi vanuselt teine ülikool, mille asutas siia 1632. aastal Gustav II Adolf. Kontaktid Läänemere maade vahel katkestas 50 aastat väldanud nõukogude okupatsioon. Küllap on see ka peamine põhjus, miks Eesti – erinevalt oma sõsarahvast Soomest – ei ole täna veel vormiliselt osaline Põhjamaade koostöös. Mittemformaalne koostöö Põhjamaadega hakkas aga Nõukogude Liidu lagunemise järel väga kiiresti arenema.

Juba enne Nõukogude Liidu kokkuvarisemist alustati tööd kontaktide taastamiseks Põhja- ja Baltimaade vahel. 1990. aasta 31. jaanuaril otsustasid Põhjamaade koostööministrid viia läbi eeluuringu, et selgitada välja võimalused info- ja kultuurikeskuste rajamiseks Eestis, Lätis ja Leedus. Põhjamaade Ministrite Nõukogu (PMN, ingliskeelne lühend oleks vastavalt NCM) ulatas seeläbi abistava käe Balti riikide vabadusvõitluse toetuseks. Kuid juba enne oma esinduste avamist otsustas Põhjamaade Ministrite Nõukogu 1990. aasta sügisel luua stipendiumiprogrammi, et toetada Baltimaade noorte kooolitus- ja praktikavõimalusi Põhjamaades. See stipendiumiprogramm on siiani alles, olles aastate jooksul läbi teinud mitmeid muutusi ja parandusi. Samuti otsustas PMN rajada Põhjamaade Keskkonnainvesteeringute Korporatsiooni (NEFCO), et rahastada investeeringuid Baltimaades. Laiendati ka Põhjamaade Investeeringuspanga (NIB) laenuaame. Pangast on nüüdseks saanud Põhjala–Balti ühine investeeringuspank.

1991. a jaanuaris saabus Taani koostööminister, siseminister Thor Pedersen koos PMNi peasekretäri Fridtjov Clemetiga Tallinna ning avas siin spartalikulit sisustatud kontori kaunis keskaegses hoones aadressil Tolli 3. Seda sündmust kajastav ajaleheartikkel kõneleb vastavatud kontorist kui Põhjala ja Eesti kultuurikeskusest ning Eesti ja Põhjala institutsioonide kokkupuutepaigast.

How It All Started

Nordic Council of Ministers' 15 Years of Activity in Estonia

Kalli Klement

The countries around the Baltic Sea have had close connections since the olden times. So, for example, the second-oldest Swedish university is in Tartu, where it was established in 1632 at the order of King Gustav II Adolf. The contacts were severed by the 50-year Soviet occupation. This is the main reason for Estonia – differently from her sister nation Finland – not being a formal member in the co-operation of Nordic countries. The informal co-operation, though, began to develop rapidly after the Soviet Union had disintegrated.

Actually the restoration of contacts between the Nordic and Baltic countries was launched even before the Soviet Union disintegrated. On 31 January 1990 the Nordic ministers of co-operation resolved to investigate possibilities of establishing Nordic information and cultural centres in Estonia, Latvia and Lithuania. The NCM then gave a helping hand to support the fight for independence in the Baltic countries. Even before the centres were opened it was decided to found a scholarship programme to sponsor the educational and training opportunities for Baltic young people in Nordic countries. This scholarship programme still exists and has considerably improved in the course of time. The NCM also decided to found the NEFCO – the Nordic Environment Finance Corporation to finance the investments in the Baltic countries. The framework of the loans in the Nordic Investment Bank (NIB) was also expanded. The latter has become a joint Nordic-Baltic investment bank.

In January 1991 the Danish co-operation minister, Minister of Internal Affairs Thor Pedersen together with Fridtjov Clemet, the Secretary General of NCM, arrived in Tallinn to open a spartan office at 3, Tolli Street. The newspaper article reporting the event emphasized the role of the office as a meeting place of Estonian and Nordic institutions and the cultural centre of the corresponding countries.

L. Salonen arvutiga, milles oli Eesti esimene e-posti süsteem, 1992

L. Salonen behind the computer containing the first e-mail system in Estonia, 1992

Seejärel läks veidi aega, et PMNi Tallinna kontori juhataja ametisse panna. Pärast vaidlusi ja survet Moskva poolt, et PMNi esindus avataks hoopis Moskvast või Leningradis, saabus 1991. aasta aprillis viimaks PMNi kontori esimene juhataja Eestisse. Leo Salonen oli pärit Soomest, ta oskas eesti keelt ning oli hästi kursis siinsete oludega. Oma südamliku oleku ja avatud suhtlemislaadiga õnnestus tal Eestis kiiresti lai koostöövõrgustik luua ning lühikese ajaga pani ta siin käima nii mitmesugused koostööprojektid kui ka vahetusprogrammid. Oma esimesel siinoldud aastal võttis Leo tööle ka kaks nõunikku, Eha Vainu ja Madis Kanarbiku, kes on sealtpeale PMNi esinduses töötades andnud suure panuse Põhjamaade ja Eesti koostöösse. Leo toetas samuti Eesti Põhjala Ühingu tegevust, võimaldades ühingu sekretärile töölaua PMNi esinduse ruumides. Merle Kuusk täidab siiani Põhjala ühingu administratiivseid kohuseid Eestis, töötades nüüd PMNi esinduse nõunikuna.

PMNi esinduse tegevuse põhisuunda on alati kujundanud selle juhatajad. Leo Saloneni järel astus 1995. a ametisse Marika Tammeaid, kelle töö

Some time was required to provide a head for the Tallinn office. After heated discussions and pressure from Moscow to the effect that the representative office should be opened in Moscow or Leningrad instead, the first director arrived in Estonia in April 1991. Leo Salonen came from Finland; he knew the Estonian language and was well-versed in the local situation. His sincerity and open way of communicating helped him create a wide network of co-operation and launch several joint projects and exchange programmes. Mr. Salonen employed two advisers in this first year of his work – Eha Vain and Madis Kanarbik who both have done their best in the partnership of the Nordic countries and Estonia. Mr. Salonen also supported the activities of the Estonian Nordic Society, giving the secretary of the society a desk in the NCM office. Merle Kuusk is still responsible for the administration of the society in Estonia, being now an adviser of the NCM office in Estonia.

The main direction of NCM activities has always been shown by the heads of the office. Marika Tammeaid, who was appointed in 1995, suc-

E. Ints, D. Veraksitš, M. Tammeaid
Põhjamaade Kultuurifestival, 1997

Nordic Culture Festival, 1997

C. Peltonen

tulemusena sai olulise tõuke soolist võrdõiguslikkust loov tegevus Eestis. Marika lapsehoolduspuhkuse ajal sai Carita Peltonen, praegune PMNi võrdõiguslikkusega seotud küsimuste nõunik, rakendada oma ekspertteadmisi, et Põhjamaade ja Balti riikide koostööd selles valdkonnas edasi arendada.

Minu töö direktorina algas PMNi esinduses Tallinnas 1999. a. Nende ligi seitsme aasta jooksul, mil mul on olnud rõõm töötada Põhjamaade Ministrite Nõukogu esinduses Eestis, on meie töö siin arenenud varasemast abiprogrammidel põhinevast tegevusest võrdväärsetel alustel rajanevaks koostööks. Tööd alustades oli üks minu olulisemaid ees-

märke muuta Põhjamaade koostöö Eestis avalikkusele nähtavamaks. PMN viis Eestis läbi lõputul hulgal projekte, kuid kahjuks jäi liialt sageli märkamatuks, kes nende projektide taga seisis. Lisaks PMNi rolli esiletoomisele asusin ma kaasa aitama ka Põhjala ja Eesti vaheliste kultuurikontaktide arengule. 1990. aastate lõpus viidi Eestis läbi suurt tähelepanu pälvinud Põhjamaade kultuurifestival. Neile kontaktidele tuginedes sain tööd samas liinis jätkata ning mõned aastad hiljem viidi läbi ka Balti kultuurifestival Põhjalas. Kuna kultuur leiab selgeima väljenduse kirjapandud sõnas, siis otsustasin Põhjalat ja Põhjamaade koostööd märgatavamaks muuta, tutvustades Eestis nüüdisaegset Põhjamaade kirjandust, eelkõige luulet. Pärast mõnd sissejuhatavat luulekohvikut, millest esimene leidis aset legendaarses, praeguseks küll kahjuks suletud Café Anglais's, korraldas PMNi esindus 2001. a esimese Põhjamaade Luulefestivali. PMNi esinduse 15. aastapäevale pühendatud sündmused viiakse läbi juba kuuenda Põhjamaade Luulefestivali raames. See on festival, mis ainsa taolise ettevõtmisena ei paku Põhjala poeetidele mitte lihtsalt võimalust kohtumiseks, vaid on ühtlasi ka märkimisväärne kultuuri-sündmus Eestis.

ceeded Leo Salonen and she gave a considerable impetus to the work with regard to gender equality. When Marika was on maternity leave, Carita Peltonen, the present NCM adviser in the same issue, contributed her expertise in the work and to the continued development of Nordic–Baltic co-operation.

My work as the director of the NCM Tallinn office started in 1999. During the almost seven years that I have had this pleasant responsibility, our work has evolved from activities based on subsidiary programmes into partnership on conterminous grounds. When I started, I aimed at making the co-operation of the Nordic countries more visible to Estonian public. The NCM conducted many projects but, more often than not, it was unnoticed who was behind them. In addition to emphasizing the role of the NCM, I began to assist in the development of cultural

Poeetid Viljandi lossimäel, Põhjamaade Luulefestival, 2004

Poets on Viljandi Castle Hills, Nordic Poetry Festival, 2004

E. Vain, K. Klement ja PMNi Eesti esinduse kultuuripreemiate laureaadid H. Sarapuu, T. Lokk, A. Erm ning kultuuriminister U. Paet , 2005

E. Vain, K. Klement with the NCM Office's culture prizewinners H. Sarapuu, T. Lokk, A. Erm and Estonian Minister of Culture U. Paet, 2005

Meie tegevus on viimastel aastatel üha enam keskendunud mõnede olulisematele valdkondadele, mis kõik seavad eesmärgiks koostöö tugevdamise ja konkurentsivõime kasvu Läänemere piirkonnas. Nendest võib esile tõsta eriti haridus- ja teaduskoostöö, IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia), innovatsiooni ja jätkusuutliku arenguga seotud teemad. Põhja- ja Baltimaade arenev koostöö neis valdkondades aitab kaasa kiirele ja dünaamilisele arengule, mis on kasuks meile kõigile, kes me siin Läänemere ümbruses elame ja tegutseme!

contacts. The Nordic culture festival in Estonia that attracted a lot of attention was arranged in the late 1990s. Thanks to the contacts made then, I could proceed and a few years later the Baltic culture festival in Nordic countries took place. As culture is often best expressed in the written word, I resolved to make the co-operation more visible introducing modern Nordic literature, especially poetry, in Estonian. Having arranged some poetry readings in the Café Anglais, that has unfortunately since closed, the NCM office organized the first Nordic Poetry Festival. The events dedicated to the 15th anniversary of NCM office witness the sixth poetry festival already. This event does not only enable the Nordic poets to meet each other but is a noteworthy cultural enterprise in Estonia.

Our activities in recent years have concentrated on some more essential aspects. All, however, aim at strengthening the co-operation and the growth of competitiveness in the Baltic region. To mention but a few, I would like to point at topics connected with education and research, ICT (Information Communication Technology), innovation and sustainability. The growing co-operation of the Nordic and Baltic countries in these fields will assist the rapid and dynamic development from which we all who live around the Baltic Sea will benefit.

Kuidas meile paistab?

Madis Tilga

A sju ja nähtusi, mille kohta peame arvamust kujundama, on määratult rohkem kui neid, mida ise näha, katsuda ja kogeda saame. Niisiis kuuleme kusagilt kellegi käest midagi, näeme kaasaegsete teabekanalite vahendusel – ja paneme peas pildi kokku. Kujuneb arusaam. Viimaseta on tänapäeval juba pisut üksildane olla. Kuivõrd lähedale jõuab aga selliselt konstrueeritud pilt tõelusele (niivõrd-kuivõrd seda sõna on tänases relatiivsuse kaanonites võimalik kasutada). Mõned arvamused ongi arvamused, teistest saavad stereotüübid või eksiarvamused, mõnest koguni müüdid.

Põhjamaalaste ja Põhjamaade kohtagi on üht-teist vaja teada, arvata. Siin on kaks arutluskäiku.

Stereotüüp

Heaoluühiskond ei funktsioneer (seda eriti pikemas perspektiivis), ei toeta majanduskasvu ja tekitab ebaõiglust.

Vastus

Heaoluühiskonna loomisel on kahtlemata omad ohud. Oluline on tabada tasakaaluseisund, mil inimene tunneks end turvaliselt, ent samas ei oleks võimalik süsteemi ja maksumaksjate panust kuritarvitada. Selle tasakaalu leidmisel on Põhjala riigid valinud erinevaid teid.

Põhimõtte poolest näib heaoluühiskond aga ikkagi pakkuvat parimat elukvaliteeti. Paika ei pea väited, justkui ei toetaks selline ühiskonnamudel majanduskasvu ning ühiskonna jätkusuutlikku arengut.

Maailma konkurentsivõimelisuse tabelis (2004, 2005) on esikohal Soome, teised neli Põhjamaad on platseerunud esikümnesse. Veelgi ilmekam on pilt loovuse koha pealt, kus esimesed neli kohta on hõivanud Põhjamaad (Soome, Norra, Rootsi, Taani). Tehnoloogia arengu näitajate poolest saavad Põhjamaad maailma riikide edetabelis jällegi neli (Island, Soome,

How Do We See It?

Madis Tilga

There are many more things and phenomena in this world about which we have to form our opinions other than those which we can see, touch and experience ourselves. Thus, we hear something from somebody, we see something through modern information channels and we produce an image in our mind. In other words, we develop an opinion. Without the latter one might even feel a bit lonely today. But how close is a picture thus constructed to the reality (to the extent this latter word can be used in today's relativity canon at all)? Some opinions are simply opinions, some become stereotypes and fallacies, some even myths.

It would be good if we also knew something about the Nordic countries and the Nordic people and had our opinions about them. We can approach this issue from two angles.

Stereotype

A welfare society does not work (especially in long-term), it does not support economic growth and it creates injustice.

Answer

Creating a welfare society definitely embodies some risks. Therefore it is important to strike a balance where people would feel secure but the system and taxpayers would not be abused. To find this balance, the Nordic countries have chosen different paths.

By its principle, a welfare society seems to offer the best quality of life. The statements that such a social model does not support economic growth and sustainable development of society, are not true.

The Global Competitiveness Index (2004, 2005) ranks Finland first, and the other four Nordic countries are among the top ten. As regards creativity, the picture is even more telling – Nordic countries (Finland, Norway, Sweden, Denmark) rank as the first four. Technology development

K. Hallik

Esitleme oma tegevust koostööpartnerite joonistuste kaudu, 2004

Handmade story presents: How co-operation partners picture our activities, 2004

Taani, Rootsi) kohta. Kuigi majanduskasvult ületavad teatud Aasia riigid mis tahes teisi riike maailmas, näevad majandusteadlased just Põhjamaade tüüpi majanduses ja ühiskonnas parimat potentsiaali jätkusuutlikuks arenguks.

Stereotüüp

Põhjamaalased tahavad privaatsust, on suhetes reserveeritud ja pooldavad suhtlusvorme, mida saab ette planeerida ning kus inimeste käitumine on suuresti prognoositav. Neil puudub loovus ja nad ei ole riskialtid.

Vastus

Teatud mööndustega on selles väites üksjagu tõtt. Ei saa küll öelda, et põhjamaalased inimpõlgurid oleksid, aga omaette meeldib neile olla küll. Rootslaste kohta näiteks on kirjamees Gustav Sundberg (*Det svenska folklynnnet*, 1911) kirjutanud, et *meid rootslasi huvitab pigem loodus kui inimesed*.

indicators place the Nordic countries among the top four again (Iceland, Finland, Denmark, Sweden). Although Asian countries exceed all countries in the world by their economic growth, economists still think that the best potential for sustainable development is enjoyed by the type of economies and societies similar to Nordic countries.

Stereotype

Nordic people wish to have privacy, they are reserved in their relationships and favour forms of communication that can be planned in advance and thereby facilitate the anticipation of communication partners. They lack creativity and they do not like to take risks.

Answer

With certain reservations, this statement is true. It cannot be said, however, that the Nordic people are misanthropes, but they do like to be alone. For example, writer Gustav Sundberg (*Det svenska folklynnnet*, 1911) has written of Swedes: «we, the Swedes, are more interested in nature than people».

Without doubt Nordic people are less spontaneous than Mediterranean people. Often, the attitude of a Nordic person may even seem to be impolite to a foreigner. But Nordic people simply try to behave as their parents told them – you are not to meddle in other people's business and you do not impose yourself.

However, it does not mean that there is lack of creativity in the Nordic society in general. The Nordic countries rank first in the Global Competitive Index, especially for creativity. But they are really careful in taking risks.

Stereotype

Nordic people seldom express what they think. You get an impression that they listen to you with great interest and always seem to agree with you.

Kahtlemata on spontaansust vähem põhjamaalasel kui vahemereäärsetel rahvastel. Sageli võib põhjamaalase hoiak näida võõrale isegi ebaviisakusena. Põhjamaalane aga püüab tegelikult käituda parima kasvatus järgi – ei topi oma nina teiste asjadesse ja ei ole pealetükkiv.

Ometi ei tähenda see tingimata loovuse puudust ühiskonnas üldisemalt. Maaailma konkurentsitabelis juhivad Põhjamaad just loovuse nimekirja. Riskide võtmisega on nad tõesti väga ettevaatlikud.

Stereotüüp

Põhjamaalane ei ütle kunagi, mis ta arvab. Kuulavad pealtnäha suure huviga ja võivad sinuga alati ühel meelel olla.

Vastus

Valdavalt on neid kasvatatud olema teiste suhtes tähelepanelik (muuhulgas ka teiste jutuga suhtes) ning samas oma jutuga teistele mitte vahele segama. Tõsi on seegi, et konfliktidesse, vaidlustesse laskumist püüavad nad vältida. See võib olla ka üks põhjuseid, miks diplomaadi amet neile passib.

Kuigi nad ei väljenda seda häälekalt, on neil siiski olemas oma arvamus, mille argumenteeritud kaitsmist (õiges kohas ja õigel ajal) nad ka oluliselt peavad. Iseloomutüübilt tasased, tunnevad nad sügavat austust näiteks inimõiguste (sealhulgas sõnavabaduse) ja demokraatia vastu. Vast ongi nad häälekamad seistes selliste üldinimlike õiguste ja (globaalsete) asjade eest, kui omaenda huvide eest. Lihtsalt viimased aetakse korda suurema kära ja avalikkuse tähelepanuta.

Grööni tantsijanna V. Nielsen Gröönimaa kunstinäituse avamisel, 2003
Dancer from Greenland V. Nielsen at the opening of the art collection exhibition from Greenland, 2003

Answer

Nordic people are raised to be attentive to others (also to what other people say) and not to interrupt others with their own views. It is also true that they try to avoid engaging in conflicts and disputes. This may be one of the reasons why they make such good diplomats.

Although they do not say so in a loud voice, they do have their own opinion and consider it important to defend this opinion with arguments in the right place and at the right time. Being calm by character, they have deep respect for human rights (including the right of speech) and democracy. They are more likely to be vocal while taking a stand for universal rights and (global) things than for their own interests. The latter are solved without much fuss or in the public eye.

Põhjamaade jälg Eestis

Tõnis Arover

15 aastat koostööd on kahtlemata jätnud oma jälje nii Eestisse kui ka Põhjamaadesse. Heidame pilgu sellele, kuidas ilmneb koostöö jälg Eestis. Keskendume peamiselt neile valdkondadele, mille ühist eesmärgistamist ja tegevusplaane on oma missiooni hulka arvanud Põhjamaade Nõukogu ja Põhjamaade Ministrite Nõukogu.

15 aasta jooksul on Eesti läbi teinud tormilise arengu ja muutunud on ka tema suhted Põhjamaadega. Kohe kui Eesti taasiseseisvus, tulid Põhjamaad Eestile appi riikluse kindlustamiseks vajalike institutsioonide ülesehitamisel ja kodanikuühiskonna loomisel. See abistamisperiood kestis 1990. aastate lõpuni, kui Eestist sai Põhjamaade jõulisel toel Euroopa Liidu kandidaatriik. Seejärel andsid Põhjamaad oma parima, et Eesti suudaks kiiresti täita nii Euroopa Liitu kui ka NATOsse pääsemise nõuded. Ja lõpuks, kui Eestist on saanud ELi täisliige, võib öelda, et pelk abistamine on asendunud võrdväärse koostöö, loimumise ja eluterve konkurentsiga.

Tegelikult eelnes neile kolmele etapile veel üks, mida rõhutavad nii Soome suursaadik Jaakko Kalela kui ka Rootsi suursaadik Dag Hartelius. See oli taasiseseisvusele eelnenud aeg. Kalela nimetab oluliseks Soome presidendi Urho Kaleva Kekkoneni kultuurivisiiti Eestisse 1964. aastal. Selle tulemusena avati Tallinna–Helsingi laevaliin, mis tihendas inimeste läbikäimist. Sagenes kultuurisuhtlus ja alustati televisioonide koostööd, mis võimaldas Eestis vaadata Soome televisiooni ja lõi ettekujutuse teistsugusest majandussüsteemist.

«Kõik see aitas Eestil valmistuda taasiseseisvumiseks ning süvendada Soomes veendumust, et Eesti saab oma iseseisvuse tagasi,» ütles Kalela.

Rootsi suursaadik rõhutab Stockholmis Baltikumi toetuseks esmaspäeviti käima pandud kuulsaid Norrmalmi väljaku meelevaldusi ning 1990. a juunis avatud Tallinna–Stockholmi laevaliini. Omal ajal nimetati seda ka Eesti päästenööriks, kuna see oli Eesti poliitikutele toona üks väheseid otsekanaleid läände, jätkudes ka pärast Eesti taasiseseisvumist.

Nordic Imprint in Estonia

Tõnis Arover

Fifteen years of co-operation have certainly left its imprint in Estonia as well as in the Nordic countries. We are going to have a look at this imprint, concentrating on the aspects where the common goals and action plans coincide with the mission of the Nordic Council and the Nordic Council of Ministers.

Estonia has developed rapidly indeed in the past 15 years and the relations with the Nordic countries have changed as well. When Estonia regained its independence, the Nordic countries offered a helping hand to establish institutions necessary for securing the statehood and founding a democratic society. This assisting period lasted up to the end of the

M. Kuusk, K. Hallik, K. Kangur
Haridus- ja teadusmess *Intellektika* Tartus, 2003

Education Fair *Intellektika* in Tartu, 2003

Põhjala ettenägelikkus

Põhjamaade Ministrite Nõukogu (PMN) Tallinna infobüroo esimeseks juhiks nimetati 1. aprillil 1991 soomlane Leo Salonen. Juba enne seda, 1990. a oktoobris oli heaks kiidetud PMNi Baltimaade programm ja 1991. a veebruaris Põhjamaade Nõukogu presiidiumi Baltimaade programm. Selle kommentaariks on Salonen hiljem öelnud: «Tagantjärele olen mõelnud, et kuskil maailmas pidi olema teatud poliitiline ringkond, kes aimas ette Nõukogude Liidu lagunemist ja aitas sellele kindla peale kaasa.»

Leo Saloneni sõnul pani Tõlli tänav 3 majas tegevust alustanud PMNi infobüroo suurt rõhku välismaailmaga ühenduse loomisele. Infobüroo oli Eestis üks esimesi, kellel oli oma elektrooniline post ammu enne

P. K. Pedersen, L. Tõnisson
Käepigistus infoseminaril *Seminar on Nordic Research and Innovation Co-operation with Estonia*, 2002

Handshake at seminar on Nordic Research and Innovation Co-operation with Estonia, 2002

1990s when Estonia, with noticeable support from the Nordic countries, became a candidate member of the European Union. After that the Nordic countries did their best to help Estonia meet the demands of admittance into the EU and the NATO. And now, when Estonia has become a member state of the EU, we can say that the assistance has been replaced by partnership, intertwining and healthy competition.

Actually there was another period before the above-mentioned three, especially stressed by Finnish Ambassador Jaakko Kalela and Swedish Ambassador Dag Hartelius. This period preceded the Estonian re-independence declaration. Kalela argues that the cultural visit of Finnish President Urho Kaleva Kekkonen to Estonia in 1964 was essential for opening the Tallinn–Helsinki shipping line that, in its turn, favoured further contacts. Cultural contacts increased and the corresponding TV-centres launched some joint projects. Thus Estonians were able to watch Finnish TV broadcasts and obtained ideas of a different economic system.

«All this helped Estonia to prepare for regaining independence and made the Finns more convinced about the possibility of Estonia's independence,» said Kalela.

The Swedish ambassador points out that the Monday demonstrations in Norrmalm Square, Stockholm, arranged to support the Baltic countries, were important and certainly, so was also the 1990 Tallinn–Stockholm shipping line. For some time it was even called a lifeline, as it was the only direct connection to the West for the Estonian politicians. It continued to be important also after the re-independence declaration.

Nordic Providence

The first director of the Tallinn office of the NCM was the Finn Leo Salonen, appointed on 1 April 1991. Already before that date the NCM Baltic programme and the Nordic Council's Baltic programme (February 1991) had been approved. Salonen later said: «With a hindsight I have thought that there had to be a political power in the world that foresaw the disintegration of the Soviet Union and pushed towards it.»

Leo Salonen says that the NCM info bureau that started its work at 3,

interneti ja mis oli ühendatud Soome VTKK (*Suomen valtion tietokonekeskus*, Soome riiklik arvutivõrgukeskus) süsteemi, kuhu õnnestus liita ka Eesti välisministeerium.

Kui Eesti oli end 1991. a 20. augustil taas iseseisvaks kuulutanud, seisid naaberriigid Soome ja Rootsi delikaatses olukorras, sest ehkki nad olid selle heaks tublisti vaeva näinud, oli neil raske Venemaa naabruse tõttu Eestit kohe tunnustada. Seetõttu tegi Põhjamaade vaikival kokkuleppel otsa lahti Island, mis tollase välisministri Jón Baldvin Hannibalssoni eestvedamisel esimese välisriigina Eesti iseseisvust ametlikult tunnustas. Paari-päevaste vahedega tuli seejärel tunnustus ka kõigilt teistelt Põhjamaadelt.

Taani saatkond rõhutab, et Taani oli esimene riik, kus pärast Teist maailmasõda avati esimene Eesti välisesindus – Balti infokeskus. See toimus 1990. a detsembris Kopenhaagenis. Tollane Taani välisminister Uffe Elle-mann-Jensen oli Põhjalas üks energilisemaid Balti iseseisvumise toetajaid. Nüüd veab ta Läänemere arengufoorumit, mille püüdluseks on tagada selle piirkonna kiire areng ja heaolu.

Toetus, mis kindlustas Eesti riiklike toimetehhanismide arengu

Eeskätt bilateraalset, kuid ka PMNi kaudu, on Põhjamaad Eestit jõuliselt abistanud keskkonnakaitse ja loodushoiu valdkonnas, aidates rahaliselt ja oskusteabega seda euroopalikult üles ehitada. Pikka aega Eesti rohelises liikumises tegutsenud praegune Säätva Eesti Instituudi juhataja Valdur Lahtvee ütleb, et see abi algas juba 1980. aastate lõpus ja eriti 1990. aastate algul loodud puhta Läänemere ühenduse kaudu. Põhja-maad vahendasid Eestisse oskusteavet. Tänu sellele ehitati üles keskkonna-organisatsioonid, loodi professionaalne kaader ja saadi nii juurdepääs keskkonnapoliitika kujundamisele. Soome ja Taani on andnud suure panuse Eesti veemajanduse korrastamiseks, nende investeringute ja abiga on moderniseeritud Tallinna jt linnade heitveepuhasteid ja joogiveesüsteeme. Taani on Eestis toetanud 177 keskkonnaprojekti kokku 546 miljoni krooniga.

Rootsi panust tõstab Lahtvee esile Eesti energiamajanduse ajakohastamisel ja mitmekesistamisel.

PMNi uue logo esitlus, 2005

Presentation of NCM new logo, 2005

Tolli Street did its best to establish contacts with foreign countries. It was one of the first offices in Estonia that had its own e-mail long before the Internet came here. It was connected to the Finnish National Computer Centre system that also embraced the Estonian Ministry of Foreign Affairs.

When Estonia had re-declared its independence on 20 August 1991, its neighbours Finland and Sweden were in a complicated situation: although they had helped to achieve it, being neighbours to Russia, they found it difficult to officially recognize the independence. That is why on the initiative of its Minister of Foreign Affairs Jón Baldvin Hannibalsson, Iceland was the first foreign country to recognize Estonia as an independent state. In a couple of days all the other Nordic countries followed suit.

P. Oinunen, K. Klement, E. Borsiin Bonnier, S. R. Nielsen, K. O. Lie, T. Valm
Rahvusraamatukogu Põhjamaade saali avamine, 1999

Opening of the Nordic Hall in National Library, 1999

Oluline tähis sel teel on 1992. aasta külm talv, kui Venemaa katkestas masuuditarned Eestile. Soome andis laenuks õli ja Rootsi spetsialistide abiga hakati töötama selle kallal, et vähendada Eesti sõltuvust kütteõlist. Asuti renoveerima katlamaju ja edendama taastuv- ning hajaenergiaid.

Niipea kui Eesti kutsuti ELiga liitumise läbirääkimisele, korraldas Põhjala oma abi ümber. Eestil aidati üle võtta liikmesriigile vajalikke seadusi ning parandati tema suutlikkust neid rakendada. See tähendas näiteks ametnikkonna koolitamist ja mõistagi hõlmas peale keskkonna paljusid teisi valdkondi.

Ehkki kõik Põhjamaad tegid Eesti ELi küpseks turgutamisel palju ära, võiks selles vallas eraldi esile tõsta just Norrat, kes ju rahva vastuseisu tõttu ise ELi ei kuulu, vaid on sellega üksnes Euroopa majanduspiirkonna kaudu seotud. Aastail 2001–2003 aitas Norra eri programmide raames kaasa Eesti institutsioonide ülesehitamisele, keskkonna, tervishoiu, hariduse ja paljude muude valdkondade edendamisele.

The Embassy of Denmark emphasizes that Denmark was the first state to open the first Estonian representation abroad after the Second World War. It was the Baltic Information Centre in Copenhagen that was opened in December 1990. Uffe Ellemann-Jensen, the Minister of Foreign Affairs in Denmark, was one of the most active supporters of Baltic countries' independence in the Nordic countries. Today he is the motor for the Coalition Clean Baltic, the goal of which is to grant the rapid development and well-being of the region.

Support that Granted the Development of Estonian State Action Mechanisms

Bilaterally first, but also through NCM, the Nordic countries have given Estonia much help in environment protection and nature conservation, assisting to establish the system in an European way both financially and with know-how. Valdur Lahtvee, a long-time green movement activist and the present director of the Estonian Institute for Sustainable Development (the SEI Tallinn), says that this assistance started already at the end of the 1980s and proceeded especially thanks to the Association of the Pure Baltic Sea established at the beginning of the 1990s. The Nordic countries helped with the know-how, thanks to what the environment organizations were established, professional staff trained and access to the environment policy-making obtained. Denmark and Finland have played an important role in regulating Estonian water economy, their investments have subsidised the modernisation of Tallinn and other towns' water purification stations and drinking water systems. Denmark has subsidised 177 Estonian environment projects all in all with 546 million kroons.

The role of Sweden, Lahtvee stresses, has appeared best in the modernisation of energy economy.

A signpost on the way was certainly the cold winter of 1992 when Russia stopped the black oil deliveries to Estonia. Finland gave a loan of oil and Swedish specialists helped to work out a plan for decreasing Estonia's dependence on black oil. Renovation of boiler houses started and attention was paid to dispersed and renewable energy promotion.

K. Klement, J-E. Enestam, J. B. Hannibalsson, S. Christensen
PMNi Eesti esindus tähistab 10. juubelit, 2001

NCM Office in Estonia celebrates the 10th Anniversary, 2001

«Pärast seda, kui Eestist sai ELi liige, on Eesti nüüd abisaajast tõusnud Põhjamaade koostööpartneriks,» ütles SEI juhataja.

Põhjala jäljest ei saa mööda minna ka Eesti tõusmisel edukaks e-riigiks. Eesti Hariduse ja Teaduse Andmesidevõrkude (EENet) direktor Mihkel Kraav meenutab 1993. a Riigikogus toimunud eelarvevaidlusi, kus tõsi-meelselt vaieldi selle üle, kas Eestile on üldse internetti vaja, mis olevat «rikaste riikide lõbu». Seda ettenägelikum oli PMN, kes eraldas samal ajal raha Baltnetile, mis aitas jalad alla EENetile, mis tollal oli sisuliselt Eesti internet. Edaspidi toetas Baltneti projekt nii Eesti ülikoolide võrkude arendamist kui ka Tiigrihüppega seotud koolide võrguühenduste loomist. Mihkel Kraavi sõnul väärib Eesti interneti arengu toetamise eest tõsist tunnustust pikaajegne Baltneti projekti juht professor Rolf Nordhagen.

Riigikogu liige Trivimi Velliste ütleb, et Balti Assamblee ja Põhjamaade Nõukogu koostöö on aidanud parandada poliitilist suhtlemiskultuuri siinpool lahte. PMNi esinduse juht Kalli Klement toob näiteks, et tänu büroo toetusele on Eestis julgemalt hakatud tegelema soolise võrdõiguss-likkuse küsimustega.

As soon as Estonia was invited to the EU negotiations, the Nordic countries rearranged their assistance. Necessary laws had to be introduced and the capacity to apply these laws improved. This was, above all, about training the staff and besides environment there were, naturally, several other aspects where all this was needed.

Although all the Nordic countries did a lot to help Estonia to prepare for the EU, Norway should be specially mentioned. Norway is not a member of the EU itself, as the nation was against it, but it has regional economic ties with the union. In 2001–2003 Norway had several programmes to assist Estonia in building up institutions for promoting environment, health care, education and other fields.

«After that when Estonia became a member of the EU, it has become a partner for the Nordic countries,» the SEI Tallinn director said.

The Nordic imprint is also felt in Estonia's turning into a successful e-government country. Mihkel Kraav, the director of Estonian Education and Research Information Network, recalls the discussions in the Parliament in 1993, when there were still arguments about Estonia not needing the Internet as the latter was supposed to be «but a joy of wealthy states».

The provident NCM, however, invested money in the Baltnet that assisted the EENet to find its feet and thus the Estonian Internet was launched. Later on the Baltnet supported the developing of Estonian universities network and also that of the schools connected with the «Tiger's leap». Mihkel Kraav says that a special recognition for the support to the Estonian Internet belongs to Professor Rolf Nordhagen, the long-time Baltnet project manager.

MP Trivimi Velliste says that the co-operation of the Baltic Assembly and the Nordic Council has helped to improve the political communication culture on this side of the gulf. Kalli Klement, the director of the NCM representation, gives an example of the gender equality issues that have become more discussed thanks to the support from the bureau.

Teitur Þórðarson from Iceland who laid the foundation for Estonian football and has given its fans many wonderful moments at the matches,

Oluline koht eestlaste eneseteadvuse tõstmisel on islandlasel Teitur Þór-
ðarsonil, kes ladus vundamenti Eesti jalgpallile, mis on sellele toetudes
pakkunud palju ilusaid hetki ja kaotanud hirmu suure naabri Venemaa
ees, vähemalt jalgpalliväljakul.

Ühtekuuluvustunde kultiveerimine – kultuur ja haridus

Kalli Klement on PMNi esindust juhtinud üle kuue aasta. Ta möönab,
et selle ajaga on toimunud suured muutused. Otsesed toetused kultuurile
on järjest kahanenud nagu muugi otsene Põhjala abi ning selle asemel
on süvendada püütud Eesti kultuurisidemeid Põhjamaadega. PMNi eest-
vedamisel said kuus aastat tagasi alguse Põhjamaade luulefestivalid, mida
igal aastal saadab suur publikumenu. Teist korda toimuvad Põhjamaade
draamapäevad. Kunstigaleriide ja -muuseumide töötajate ühisseminari-
dega ergutatakse kontakte, millest sünnib ehk vahetusnäitusi.

Luulefestivalide edule vaatamata ei ole kirjanduse seis hetkel kiita. Ehkki
Põhjamaade romaanil on Eestis olnud pikk tõlketraditsioon ja varem ka

T. Kivimägi, T. Tammiste, K. Raik, T. Lass
PMNi Eesti esinduse koostööpartnerid Pärnus, Narvas, Valgas, 2005
NCM Office's co-operation partners in Pärnu, Narva, Valga, 2005

has a special place in the hearts of Estonians who are not afraid of Russia
any more, at least not on football grounds.

Cultivation of the Feeling of Solidarity – Culture and Education

Kalli Klement has been the director of the NCM representation over six
years. She says that major changes have taken place in this time. Direct
subsidies for culture have been decreasing like the rest of Nordic assist-
ance and Estonian culture contacts with the Nordic countries are on the
way up. On the initiative of the NCM poetry festivals were initiated six
years ago and they have become popular. The Nordic Drama Days were
held for the second time. Joint seminars of art galleries and art museums
staff liven up the contacts that may lead to exchange exhibitions.

Despite the popularity of the poetry festivals, the situation in literature
is not good at the moment. Although Nordic novels have been trans-
lated rather extensively and met good reception earlier, these books have
now been moved to the upper shelves of bookshops. An experienced
translator of Scandinavian literature, Anu Saluäär acknowledges that the
role of Nordic literature has been considerably diminishing, owing to
the invasion of English-language books. «Even books by popular authors
like Liza Marklund and Marianne Fredriksson are not bestsellers in
Estonia,» she says.

While Nordic literature is still being translated into Estonian, the trans-
lations from the Estonian are rather rare, especially those into Danish
and Swedish. There are simply no translators, Kalli Klement admits.
Together with the Swedish Embassy and literary information centre, Kle-
ment is now attempting to organise a translators' seminar to fill the gap.

Teaching the Scandinavian languages in Estonia, however, has been a
success. Stig Örjan Ohlsson who has been working for eleven years as
professor of the Swedish language at Tartu University admits that a con-
siderable group of Scandinavists have been raised and the first one of
them defended his PhD thesis last summer. Fourteen research papers
that have been published in the series of *Nordistica Tartuensia*, one of
them the Great Swedish-Estonian Dictionary, prove the active research
work conducted in the department, says Ohlsson. He points out that

üsna hea vastuvõtt, on selle taastatud sarja raamatud nüüd kolinud raamatupoodide laelustele riulitele. Pikka aega Põhjamaade kirjandust vahendanud Anu Saluäär möönab, et Põhjala jälg Eesti kirjanduses on ingliskeelse kirjanduse mõjul kõvasti vähenenud. «Isegi Skandinaavia menükirjanikel, nagu Liza Marklund ja Marianne Fredriksson, pole Eestis lööki,» ütleb ta.

Kui Põhjamaade kirjandust veel tõlgitakse eesti keelde, siis vastupidi tõlked on üsna haruldased, eriti rootsi ja taani keelde. Lihtsalt ei ole tõlkijaid, tõdeb Kalli Klement, kes koos Rootsi saatkonna ja kirjandusteabe keskusega valmistab ette tõlkijate seminari, et proovida seda lünka täita.

Samal ajal on skandinaavia keelte õpetamisel Eestis palju ära tehtud. Üksteist aastast Tartu ülikooli skandinavistika osakonnas rootsi keele professorina töötanud Stig Örjan Ohlsson tõdeb, et üles on kasvatatud arvestatav skandinavistide kaader, kellest esimene kaitses mullu suvel doktorikraadi. *Nordistica Tartuensia* sarjas ilmunud 14 teadustööd, mille seas on ka suur rootsi–eesti sõnaraamat, näitab Ohlssoni sõnul üsna suurt uurimisaktiivsust. Ta nimetab Eestit skandinaavia keelte laialdase oskuse tõttu juhtivaks riigiks väljaspool Põhjalat ja tõdeb, et selline pagas julgustab ja kohustab edasi minema.

PMNi Eesti esinduse juhataja Kalli Klementi sõnul on Eestile jt Balti riikidele tehtud ettepanek ühineda Põhjamaade Nordplus programmiga, mis pakub väga soodsaid koolitus- ja koostöövõimalusi. «Vähese sisse-makstava raha eest (sõltub riigi SKTst) avanevad Eestile mitmed väärtus-likud stipendiumiprogrammid,» lisab ta.

Tihenev koostöö

Ka ELi liikmena on selgunud, et Eesti kahepoolsed suhted Põhjamaadega pole nõrgenenud, vaid pigem tihenevad. Rootsi tõstab selles vallas hea näitena esile Räddningsverketi ja Eesti Päästeameti koostööd, Soome aga tolli, politsei ja piirivalve tõiseid suhteid.

Eestis tegutseb tuhandeid Põhjala firmasid, kellele see on saanud kodu-turuks. Otseste välisinvesteeringute poolest on tänu suurpankadele selgelt esikohal Rootsi, järgneb Soome. Norra on 5. ja Taani 8. kohal. Norra

Estonia is a leading country outside the Nordic region in the skills of Scandinavian languages and is sure that it is a must to go on, if one already has such an encouraging footing.

Kalli Klement says that a proposal to join the Nordic Nordplus educational training programme has been presented to Estonia and the other Baltic countries. «For little money (it depends on the GDP) Estonia will be included in several valuable scholarship programmes,» she admits.

Improving Co-operation

As a member of the EU, Estonia has not lost its bilateral relations with the Nordic countries. On the contrary, the connections are rather close and getting better. Sweden points at the co-operation of their Räddningsverket and Estonian Rescue Operations Board, Finland at the co-operation of customs, police and border guard.

There are thousands of Nordic companies working in Estonia that they are treating as a home market. As for the direct investments, Sweden has a leading role thanks to its big banks, Finland is the runner-up. Norway ranks the 5th and Denmark the 8th. The Norwegian Embassy reports that economic relations between Norway and Estonia have been expanding within the last five years. The airline between Tallinn and Oslo has had a role of its own in this. On the one hand, Norwegian investments in Estonia have increased, on the other, Estonian construction companies above all, have achieved a considerable position at the Norwegian market thanks to the European economic region rules.

Many Estonian enterprises subcontract for Nordic companies. But it is essential to look further, as the wages are increasing rapidly and a part of the work is going to move to places where the labour force is still cheap. This demands a bigger investment in research and innovation also by the private sector. Estonia is keen on co-operation with the recently-established Nordic Research Council and founding a common Nordic–Baltic educational and research space.

A good example of Estonia's intertwining with the Nordic countries is the fact that all the Baltic countries became members of the Nordic

saatkonna andmeil on Norra–Eesti majandussidemed viimasel viiel aastal järjepidevalt laienenud, milles oma osa on etendanud Oslo–Tallinna lennuliini sisseseadmine. Ühelt poolt on suurenenud Norra investeringud Eestis, teiselt poolt on eelkõige Eesti ehitusfirmad saavutanud arvestatava positsiooni Norra turul, tänu Euroopa majanduspiirkonnale.

Väga paljud Eesti ettevõtted teevad Põhjala firmadele allhanketöid. Aga juba on vaja vaadata kaugemale ette, sest palgad tõusevad kiiresti ja osa töid hakkab varsti kolima odavama tööjõuga riikidesse. See nõuab suuremat panustamist teadusesse ja innovatsiooni, ka erasektori poolt. Eesti on huvitatud koostöö arendamisest hiljuti loodud Põhjala Teadusnõukoguga, samuti Põhjala–Balti ühise haridus- ja teadusruumi kujundamisest.

Konkreetne näide Eesti lõimumisest Põhjalaga on kõigi Baltimaade saamine 2005. a Põhjamaade Investeeringuspanga (NIB) liikmeks. NIBil on seni olnud oluline roll Eesti keskkonnainvesteeringute keskuse loomisel ja rahastamisel, ütles NIBi värske asepresident Gunnar Okk. Eesti Energia endise juhina tõdeb ta, et Narva Elektriijaamade uute energiablokkide ehitamise rahastamine sedavõrd soodsatel tingimustel polnuks ilma NIBita mõeldav. Praegu aitab see investeerida Eesti ja Soome vahel Estlinki merekaabli ehitamist. NIBi üks prioriteete on Põhjala ja Balti riikide majanduste lõimumisele kaasa aitamine ja firmade rahvusvahelise konkurentsivõime parandamine.

«Nüüd, kus Eesti on NIBi omanike seas, võivad Eesti firmad sealt laenu saada tegutsemiseks mitte ainult Skandinaavias, vaid kus tahes maailma nurgas,» rõhutas Gunnar Okk.

Kuhu need tihenevad kontaktid, sealhulgas poliitika tipptasandil NB8 (Nordic Baltic 8, mõiste tähistamiseks 5 Põhjamaa ja 3 Balti riigi koostööd – *toim*) ning Balti Assamblee ja Põhjamaade Nõukogu vahel välja viivad, näitab tulevik. Ja võib-olla jõuab Eesti eksvälisminister Toomas Hendrik Ilves kunagi tõdeda, et ennäe, Eestist ongi saanud igav Põhjala riik.

Investment Bank (NIB) in 2005. The newly appointed vice-president of the NIB, Gunnar Okk said that the NIB has had a really significant role in establishing and financing the Estonian environment investments centre. As the former chief director of the *Eesti Energia* Okk knows that financing the new energy blocks of the Narva Electric Power Stations on such favourable conditions would never have been possible without the NIB. Today the NIB helps to subsidize the Estlink sea cable construction between Estonia and Finland. One of the priorities of the NIB is assisting the intertwining of the Nordic and Baltic countries and improving the international competitiveness of the companies.

«Now when Estonia is among the owners of the NIB, Estonian companies can raise loans for activities not only in Scandinavian countries but everywhere in the world,» Gunnar Okk emphasized.

Only future can tell where all these strengthening contacts, among them the ones between the Nordic Baltic 8 (a term coined to mark the cooperation between 5 Nordic countries and 3 Baltic States – *editor's remark*), the Baltic Assembly and the Nordic Council lead. The former minister of Estonian foreign affairs, Toomas Hendrik Ilves might really say one day – lo and behold, Estonia has indeed become a dull Nordic country.

Eesti jälg Põhjamaades

Jüri Kahn

Veel viisteist aastat tagasi iseseisvat riiklust taastades otsis Eesti tuge ja mõistmist, oli abisaaja rollis pea igas mõttes ning oma jälje jätmise Põhjamaadesse kui kõrgelt arenenud ja ülemaailmselt tunnustatud heoluriikidesse tundus olevat utoopiline unistus. Täna võime tõdeda, et Eesti on üha enam kujunemas võrdväärseks partneriks, kes mitmeski valdkonnas on kaudselt või lausa otseselt avaldanud mõju Põhjamaade elu-olule.

Eesti tekkis taas Põhjamaade kaardile iseseisvuse taastamise aastatel. Eesti laulupeod ja sealt väljakasvanud laulev revolutsioon said tuntuks kui Eesti vabadusvõitluse sümbolid. Balti kett ei sümboliseerinud üksnes igatsust vabaduse järele. See iseloomustas üht kultuurset rahvast, kes on valmis ühendama jõud, et saavutada oma eesmärgid rahumeelse ja läbi-kaalutud tegutsemise abil. Eestit ja teisi Balti riike imetletakse ja austatakse selle poliitilise tarkuse pärast, mis ei piirdunud üksnes võimalusega valutult pääseda sovjetliku impeeriumi küüsisist, vaid aitas kaasa ka kogu nõukoguliku totalitaarsüsteemi kokkuvarisemisele. Ei ole vist liig väita, et tänu nendele sündmustele on kodanike turvalisus ja ühiskonnaelu stabiilsus ka tänapäeva Põhjamaades mõõtmatult suurem, kui see sai olla külma sõja ajastul.

Sageli on Eesti jälje näol tegemist kategooriaga, mis ei olegi otseselt nähtav ning seos Eestiga on isegi raskesti aimatav. Ilmselt ei mõista meid rootslane, kui talle öelda, et Rootsi kaitsekulude kärpimine 4 miljardi SEKi võrra ei tulene mitte pelgalt raha nappusest ja selle ümberjagamise vajadusest, vaid eelkõige konkreetsetest ohuhinnangutest. Sellest, et ülemere-naabriks on sõbralik ja rahumeelne, NATO kaitsekoostöös osalev Eesti, mitte aga agressiivsete maailmavallutusplaanidega nn. sotsialismi ehitav ning impeeriumi poolt okupeeritud ja suureks sõjaväebaasiks muudetud ideoloogiline vasall.

Mõnes valdkonnas on Eesti jälg paremini märgatav ja mitmel puhul on see kajastust leidnud ka mõne põhjala riigi poliitikas. Iseseisvuse taasta-

Estonian Imprint in the Nordic Countries

Jüri Kahn

Fifteen years ago, re-establishing the independent state, Estonia was looking for support and understanding. It was in the role of the taker in every aspect. Consequently, leaving any kind of imprint in the well-developed, prosperous and successful Nordic countries would have been a Utopian dream. Today, however, we may say that Estonia is becoming an equal partner in several fields and directly or indirectly managing to leave an imprint in Nordic countries.

Estonia re-appeared on the Nordic maps in the years of independence restoration. Estonian song festivals and «*the singing revolution*» that grew out of them became known as symbols of Estonians' fight for freedom. «*The Baltic chain*» did not only symbolize the longing for freedom. It was characteristic of a civilized nation that was ready to join forces to achieve their goal peacefully and in planned activities. Estonia and the other Baltic countries are admired and respected for the political wisdom that enabled them not only to leave the Soviet empire but be a part of helping to disintegrate the whole totalitarian Soviet system. We are not exaggerating when we say that thanks to these events the citizens and the society in present-day Nordic countries can feel safer and more stable than they would have done under cold war conditions.

The Estonian imprint, more often than not, is one that is not directly visible or whose connections with Estonia are rather hard to grasp. Obviously a Swede who hears that the reduction of Swedish army by about 30,000 people and the defence cost by 4 milliard SEK does not think that it is the result of the lack of money and the need of redistribution. He does not contemplate the changed situation, where the dangers have been evaluated anew. The decreased dangers are a result of the fact that their oversea neighbour is now a friendly and peaceful Estonia who participates in the NATO defence system, and not a country occupied by a great power with ideas of conquering the world for which it was necessary to turn this small country into a big military base.

mise järel oli üheks pea ülemaailmse arutluse objektiks Eestis elavate ja Eesti Vabariigi kodakondsust mitteomavate inimeste staatus. Sel ajal oli migratsioon poollegaalsetes ja illegaalsetes vormides võtmas üha suuremaid mastaape ning erinevate kultuuride koosseksiteerimise korraldamine muutus üha aktuaalsemaks. Eesti rakendas migrantide suhtes küllaltki restriktiivset poliitikat. Ehkki see põhjustas nurinat mitmete inimõiguskaitse institutsioonide poolt, said järk-järgult mõistetavaks vajadused range migratsioonipoliitika järele ning see võimaldas ka Põhjamaadel asuda hoolikamalt reguleerima inimeste sissetulekut. Eestis rakendatavad nõuded sissetulekutele töökoha ja sissetulekuallika olemasoluks on võimaldanud piirata ühiskonnale ebasobivaid arenguid ja see on olnud eeskujuks ka Põhjamaade migratsioonipoliitika kujundamisel.

Kõige selgemini märgatavast Eesti jäljest Põhjamaades saab aga rääkida majanduse ja sotsiaalelu vallas. Viieteistkümne aastaga oleme saavutanud olukorra, kus suurem osa Põhjamaade ettevõtetest omab otseseid või kaudseid majandussidemeid Eesti ettevõtetega. Rootsi ettevõtete kasumitootlikkus Eestis on sageli tunduvalt kõrgem võrreldes analoogiliste ettevõtetega Rootsis. Rootsi firmad eelistavad kasutada Eesti hea koolitusega tööjõudu, mis on hinnatud algatusvõime ja originaalse lähenemise poolest ning on suutelised leidma lahendusi ka ebatraditsiooniliste ülesannete puhul.

Üha enam on Eesti jäljeks kujunemas efektiivset tootmiskultuuri soosiv majanduspoliitika. Liberaalne majandusmudel, sellest tulenev imetlusväärset kõrge ja jätkusuutlik majanduskasv on kaasa toonud tööpuuduse vähenemise sellises ulatuses, mis ei ole kättesaadav riiklikku reguleerimist harrastavatel Põhjamaade sotsiaaldemokraatlikel valitsustel. Stockholmis 2005. a sügisel toimunud Balti Arengufoorumil soovitasid Põhjamaade majanduseksperdid juurutada ka Rootsis ja Taanis Eesti majanduspoliitika efektiivsust tõestanud reforme.

Väga mitmetel juhtudel ongi Eesti määratlenud oma rolli Põhjamaades silmis kui uute ja originaalsete ideede testimispaik. Eestis juurutatud tehnoloogia – maksmine mobiiltelefoniga auto parkimise eest – on edukalt jõudnud ka meie naaberriikidesse. Eestlaste välja töötatud internetitelefoni *Skype* kogub tõusvas joones tunnustust ja tarbijaid üle kogu

Göteborgi raamatumess, Eesti osavõtjad, 2004

Gothenburg Book Fair, Estonian participants, 2004

The Estonian imprint is more visible in some fields, and sometimes it is even reflected in the politics of some Nordic country. When Estonia became independent almost all the world discussed the problem of the people who lived here but lacked citizenship. Migration in its legal and semi-legal forms was increasing everywhere and the issue of different cultures existing peacefully together was acute. Estonia had a considerably restrictive immigration policy. Several human activists' organizations grumbled about it but, by and by, the necessity for such a policy became clearer and the Nordic countries began to regulate immigration more carefully as well. The demands applied to immigrants in Estonia concerning jobs and income have managed to curb developments unfavourable for the society and this has been a model for the Nordic countries' migration policy as well.

The most noticeable Estonian imprint in Nordic countries is in the economy and social sphere. In fifteen years most Nordic companies have achieved direct or indirect commercial relations with Estonian enterprises. The profit productivity of Swedish enterprises is often higher in

I. Lundin, A. Künnap, D. Kareva, K. M. Sinijärvi
Göteborgi raamatumus, 2005

Gothenburg Book Fair, 2005

maailma. Infotehnoloogia kasutamisel mitmesuguste avalike teenuste osutamisel – pangäulekanded, tuludeklaratsioonide koostamine – on Eesti juba praegu maailmas esirinnas. Eesti peaministril on põhjust uhkust tunda – Eesti valitsuse istungitel ei ole vaja kaasa vedada paberipakki, kogu vajalik info on kabinetiliikmete kuvarekraanil.

Üha nähtavamaks hakkab saama Eesti jälg Põhjamaade välispoliitilises mõtlemises, seda eriti Euroopa Naabruspoliitika raames. Sovjetiiimpeeriumi võimu alt vabanenud rahvad Ukrainas, Moldovas ja Gruusias on valimas demokraatia teed ning vajavad abi oma riikluse ülesehitamisel ja kindlustamisel. Ühelt poolt on Eesti hea näide sellest, kuidas järjekindla reformipoliitikaga on võimalik küllaltki lühikese ajaga üles ehitada nüüdisaegse ühiskonnakorraldusega, euroopalikele seadustele ja toimivatele institutsioonidele rajatud riik. Teisalt võib Eesti reformikogemus ning Põhjamaade võimalused ja valmisolek reforme toetada anda häid tulemusi nimetatud riikide arenguprotsessi kiirendamiseks.

Sellised ühisprojektid on juba käivitunud, koostöös Soome, Rootsi ja Taaniga on Eestis korraldatud koolituskursusi Kirgiisia, Gruusia ja isegi

Estonia than that of similar enterprises in Sweden. Swedish companies prefer to use the Estonian well-trained and resourceful labour force that is capable of finding original solutions to untraditional problems.

The production policy that favours effective production culture is becoming an Estonian imprint as well. The liberal model of economy and the big and sustainable growth of economy have brought along a considerable decrease in unemployment that has not been witnessed in the Nordic countries, the social-democratic governments of which favour state regulations. At the Baltic Development Forum in Stockholm in the autumn of 2005 the Nordic economy experts advised Sweden and Denmark to adopt reforms that had proved effective in Estonian economic policy.

In several cases Estonia has determined its role for the Nordic countries as a testing ground for new and original ideas. The technology of paying for parking by the mobile phone that was introduced in Estonia has found its way into our neighbouring countries as well. The Internet phone Skype worked out by Estonians is gaining recognition and users all over the world. In public services through IT, such as bank transfers and income tax declarations, for example, Estonia is already a leading country. The Estonian PM was justified to be proud of not carrying heaps of paper around to cabinet meetings – all the necessary information is on the screen of the cabinet members' computers.

Estonian imprint in the ideas about Nordic foreign politics is also becoming more visible, especially so in the European Neighbours' Policy sphere. The nations that got rid of the suppression of the Soviet empire in Ukraine, Moldova and Georgia are searching for democratic ways of building their society and need help in securing their achievements. On the one hand, Estonia is a good example of consistent reform policy that grants a modern European state with viable institutions in a considerably short time. On the other hand, the Estonian experience in reforms supported by the willingness and possibilities of the Nordic countries, might assist these countries to achieve faster development.

Joint projects are already being launched. Together with Finland, Sweden and Denmark Estonia has organized training courses for Kyrgyzstan's, Georgia's and even Vietnam's members of parliament and top leaders.

Vietnami parlamendiliikmetele ja tippjuhtidele. Eesti Diplomaatide Koolis õpivad Põhjamaade stipendiumide toetusel Ukraina, Moldova ja Gruusia noored diplomaadid. Tärgavate demokraatiate toetamisel on Eesti usaldusvärsus Põhjamaades suur ning Eesti kogemus kõrgesti hinnatud.

Eesti astumisega Euroopa Liitu on Põhjamaad saanud endale sarnaseid väärtusi jagava partneri. Euroopa Põhiseadusliku Lepingu koostamine näitas selgesti, et Eesti nägemused Euroopast langevad suures osas kokku Põhjamaades valitsevate arusaamistega. Väga paljudes Euroopa Liidu ühispoliitika valdkondades on Eestil Põhjamaadega sarnased seisukohad. Üheskoos Põhjamaadega kavandatakse adekvaatsema Euroopa Liidu Venemaa-poliitika kujundamist, mis peaks kaasa aitama stabiilsuse ja julgeoleku kindlustamisele meie lähinaabruses.

Tulevikku suunatud tegevustest ongi üks olulisemaid valdkondi rahvusvaheline koostöö. Eesti liitumine NATOga ja valmisolek osaleda Põhjala lahingugrupi koosseisus Euroopa Liidu missioonidel teeb Eesti jälje eriti selgesti nähtavaks. Eesti osalemine rahukaitsekoostöös on kestnud juba aastaid, Eesti on osalenud Taani rahukaitsevägede koosseisus Bosnias ja Kosovos, sedalaadi koostöö jätkub ka tulevikus.

Põhjamaade silmis on Eesti suurepärane näide sellest, kuidas rahva tahte ja ühiste pingutuste abil ning koostöös demokraatlike naaberriikidega on võimalik suhteliselt lühikese ajaga üles ehitada normaalselt toimiv ühiskond, luua atraktiivne ettevõtluskeskkond, seeläbi kindlustada majanduskasv, mis võimaldab luua hea elukvaliteedi oma kodanikele. Kuna see on olnud võimalik Eestis, võib loota, et koostöös Põhjamaadega võib see osutada võimalikuks ka teistes demokraatia poole pürgivates riikides.

Ukrainian, Moldovan and Georgian young diplomats, subsidised by scholarships from Nordic countries, study at the Estonian College for Diplomats. The Nordic countries consider Estonia reliable in the support of budding democracies and Estonian experience is highly appreciated.

When Estonia joined the EU, the Nordic countries obtained a partner that shares their values. The Treaty Establishing the Constitution for Europe showed that Estonian vision is very similar to the ideas dominating in the Nordic countries. Estonia agrees with the Nordic countries in many issues of the common European politics. Together with the Nordic countries Estonia is eager to strengthen the stability and security in the neighbourhood and aims at working out a more adequate Russian policy in the European Union.

International co-operation is certainly one of the most essential spheres of future activities. Estonian imprints have become more visible thanks to the NATO membership and the readiness to participate in the EU missions within the Nordic forces. Estonia has participated in the operations of Danish peace corps in Bosnia and Kosovo and will continue to do so when needed.

The Nordic countries consider Estonia a good example of the possibilities of building a normally functioning society and an attractive environment for economic enterprise that favours a considerable economic growth and enables the realisation of a quality life for its citizens in a rather short time. As it has been possible in Estonia, there is hope that in co-operation with the Nordic countries it will be possible also in other countries striving for democracy.

Küsimine inimestelt

Madis Tilga

Sageli saab endast selgema pildi, kui paluda kellelgi teisel enda kohta midagi öelda. Peeglisse vaadata. Palusime inimestel, ühelt ja teiselt maalt, kes meiega ühel või teisel moel seotud olnud, avada Põhjamaade esinduse ja Põhjamaade koostöö sisu. Esitasime kõigile kaks küsimust.

- **Mida on teile tähendanud koostöö Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindusega Eestis, kuidas seda koostööd kirjeldaksite?**
- **Millist rolli on Põhjamaade esindus Eestis mänginud ühelt poolt eestlaste ja teiselt poolt Põhjamaade jaoks?**

Sara Claesson

Info- ja turundusosakonna juht, Stockholmi linnamuuseum

- Asusin PMNi esindusse Eestis tööle 10 aastat tagasi. Kontor oli siis Pikk tänaval, ülemisel korral. (Pikalt tänavalt kolis kontor Laiale tänavale 2000. a – *toim.*) Olin seal 18 kuud ametis 1997. aasta aprillis toimunud Põhjamaade Kultuurifestivali projektijuhina. Sealne kollektiiv oli väga tore ja sõbralik ning mind võeti väga hästi vastu. Kontorit juhatas tol ajal Marika Tammeaid. Eraldi soovin mainida Dagmar Veraksitsi (kes tollal töötas mitmete projektidega) ja muidugi Eha Vaini.

Minu kolleegid avasid mulle tee Eesti ja Eesti väärtuste juurde. Vestlesime neil teemadel pidevalt.

On üks asi, mis ikka kipub meelde tulema kui mõelda kultuuriliste erinevuste peale. See oli eestlaste eriline lillelembus ja lillede sage kinkimine – isegi töökohtumistele toodi lilli!

Ma ei ole kunagi õppinud nii palju teiste maade ja kultuuride kohta kui selle 18 kuu jooksul Balti riikide ja ka Põhjamaade kohta. Need kogemused ja need toredad inimesed, keda seal kohtasin, jäävad alatiseks meelde sooja mälestusena.

We Ask the People

Madis Tilga

One can obtain a clearer image about oneself by asking someone else to say something about you. Observation by reflection, so to speak. Thus, we asked people from one and another country who have been with us to express their thoughts about the substance of Nordic co-operation and Nordic Council of Ministers' Office in Estonia. We posed each two questions.

- **What has the co-operation with the Estonian representation of the Nordic Council of Ministers meant to you and how would you characterize this co-operation?**
- **What significance has Estonian representation of the NCM had for Estonians on the one hand, and for all Nordic countries on the other?**

Sara Claesson

Head of information and marketing at the Stockholm City Museum

- I went to work in Tallinn at the Nordic Information Office ten years ago when it was situated in Pikk Street 11 on the top floor. (Office was moved from Pikk Street to Lai Street on 2000 – *editor's remark.*) I worked at the office for 18 months as the Project Manager of the Nordic Cultural Festival, which was held in April 1997 (in all three Baltic states). The head of the office was, at the time, Marika Tammeaid from Finland. I was well received and all my colleagues at the office were friendly and I felt most welcome. I would, especially like to mention Dagmar Veraksits (who was at the time working with different projects) and of course – Eha Vain.

My colleagues were my key to an understanding of Estonia and Estonian values. I constantly exchanged ideas and experiences with them.

There was one cultural difference I do recall – the importance of bringing flowers – even to meetings!

•• Pole kahtlust, et 1990ndatel oli Põhjamaade Infobüroo olemasolu Eestis väga oluline. Infobüroo töötajad pingutasid tublisti Põhjamaade ja Eesti suhete arendamise nimel. Kontor suutis kiiresti luua tugevad sidemed Eesti ja Põhjamaade ning teiste Balti riikidega. Põhjamaade kontor Tallinnas oli (ja usun et on seda ka tänapäeval) ühenduslülilik Põhjamaade ja Eesti vahel, aga ka Põhjamaade ja viimase kontoritega Riias ja Vilniuses.

Eestlaste jaoks tähendas Põhjamaade Infobüroo tegutsemine võimalust olla kursis Põhjamaades toimuvaga ning taotleda stipendiume õpinguteks ja enese täiendamiseks.

Samas on Põhjamaade ja Balti riikide põimumine ühtviisi oluline nii Põhjamaadele kui Eestile ja teistele Balti riikidele.

Carita Peltonen

Nõunik, Põhjamaade Ministrite Nõukogu, Kopenhaagen

• Olin 1998. aastal Põhjamaade esinduse direktor. See oli aeg, kui Eesti ministriumid korraldasid hoolega ümber oma tööd ja sõlmisid rahvusvahelisi kontakte.

Minule isiklikult tähendas see aeg kohtumisi paljude huvitavate inimestega, mitmete kontaktide sõlmimist ja uute sõprade leidmist. Sellest perioodist alates kuulub mu süda Eestile. Õppisin töö kaudu tundma nii Eesti kui ka teiste Balti riikide elu. Minu Eesti kolleegid aitasid mul mõista meie (Põhjamaade–Eesti) ühist ajalugu, võimaldades seeläbi ka Põhjamaaid uuest vaatenurgast näha.

Eestis saadud kogemusi kasutan oma igapäevatoos siiani. Täna kõiki oma Eesti kolleegi ja sõpru kõikide nende heade koosveedetud hetkede eest.

•• PMNi Eesti esinduse roll on olnud olla ühenduslülilik Põhjamaade ja Eesti vahel. Põhjamaade esinduse abil on jagatud teavet sellest, millise tee – vastavalt iga riigi poliitikale – on valinud Põhjamaad oma ühiskonna ülesehitamiseks. Koostööst sünnivad parimad tulemused, kui see on rajatud viljakale dialoogile.

Põhjamaade–Balti koostööprogrammide kaudu on Põhjamaadesse jõudnud teadmine sellest, kuidas Eesti on üleminekuajal (okupatsiooni ikkest iseseisvuse taastamiseni) leidnud uusi lahendusi ning käivitanud uusi protsesse ja

I have never learned as much about another country and culture, as well as about the other Baltic states and Nordic states, as I did during that 18 months I spent in Tallinn. I will always remember it and treasure the memories of establishing new and lasting friendships.

•• There is no doubt that in the early 1990's the presence of the Nordic Information Office in Estonia was relevant. People working there had contributed a great deal to the development of relations between Estonia and Nordic countries. The Office in Tallinn quickly established a strong link between Estonia and the Nordic countries as well as with other offices in Riga and Vilnius. The Office in Tallinn was (and I believe even today) a link between Estonia and the Nordic countries but also a link to the neighbouring Nordic offices in Riga and Vilnius.

I believe that the Information Office played an important role for Estonians in order to connect with the Nordic states both by Nordpraktik (a scholarship program) and of course for young people to be enabled to apply for funds for studies and experience.

The idea of connecting the Nordic and Baltic countries is valuable and important, not only for Baltic people but for Nordic people as well.

Carita Peltonen

Senior Adviser, Nordic Council of Ministers, Copenhagen

• In 1998 I was working for a period as the director of NCM Office in Tallinn. It was a period in Estonia in which the ministries were building the framework of their venture and establishing their international connections.

In 1998, while working in Estonia, I met many interesting persons, made many connections and forged new life-long friendships. I also lost my heart to Estonia. The work has taught me a lot about life in Estonia, as well as the two other Baltic countries, Latvia and Lithuania. My Estonian friends and colleagues taught me to look at our joint history through new «glasses» and to observe the Nordic countries with a new perspective. My work in Estonia yielded me experiences that I have used since in my work. I wish to thank all my Estonian colleagues and friends for all the good moments we have shared.

struktuure. Nii mõnedki neist on tõeliselt innovatiivsed. Nagu näiteks Eesti valitsuskabineti paberivabad, e-istungid.

Peeter Vihalemm

Meediauuringute professor, Tartu Ülikool

- Aeg läheb kiiresti ja ega me enam hästi ei mäletagi, kuidas kõik oli 10–15 aastat tagasi, kui Eesti tegi esimesi samme avatud maailma tagasitulekul. Vajasime selleks väga nii abi kui toetust ning sõpru ja aitajaid oli palju.

Olin 1990ndate esimesel poolel Tartu Ülikooli ajakirjandusosakonna juhataja, tagasi vaadates võib öelda, et materiaalselt abi sai osakond neil aastatel mitmest riigist väga märkimisväärse summa eest. Sama oluline, kui mitte tähtsamgi oli moraalne toetus ja sõbralik juhatus.

Põhjamaadel oli selles kõiges eriline osa, nagu ka Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindusel Eestis. Põhjamaade abi ja toetus oli nimelt pidev ja kõigekülgne, esinduse kohalolek igapäevaselt tuntav. Ajakirjandusosakonna mitmed uurimistöo ja õppevahendite kirjastamise projektid said abi nii Põhjamaade Ministrite Nõukogust (Põhjamaade Ajakirjanduskeskus – Nordisk Journalistcenter) kui eraldi riikidest – Soomest (Väinö Tanneri Fond), Norrast (välisministeerium, Kõneabaduse Fond – Foundation for Free Speech, Kohaliku Ajakirjanduse Fond – Foundation for the Local Media jt), Rootsist (Teaduste Akadeemia – Royal Academy of Sciences, Rootsi Instituut, Psühholoogilise Kaitse Nõukogu – Styrelsen för psykologiskt försvar, Nordicom jt).

Regulaarne koostöö kolleegidega Oslo, Tampere, Helsingi, Jyväskylä, Lundi, Göteborgi, Stockholmi ülikoolist ja Taani ajakirjanduskoolist oli äärmiselt oluline lülitumisel kaasaegsesse rahvusvahelisse akadeemilisse maailma.

Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus Eestis on mulle ja paljudele minu kolleegidele olnud eriti tähtis oma Tartu kontori tegevuse kaudu. Külalislahked ruumid Raekoja platsis ning Madis Kanarbiku nõu ja abi on nüüd juba ligi 15 aastat olnud olulised nii praktiliste kui ka põhimõtteliste probleemide lahendamisel.

Olin pikka aega Avatud Hariduse Liidu (AHL) esimees. See on esimene vabahariduslik ühendus taasiseisvunud Eestis, selle asutamine novembris

- The role of the representation of NCM in Estonia has provided links among all the Nordic countries and the autonomous areas and Estonia. Through the Nordic Council of Ministers it has been possible to identify how the Nordic countries have chosen different ways to build and strengthen their societies, as different countries have various approaches to policy-making. Co-operation must be based on a fruitful dialogue among partners to achieve the best results.

Through Baltic Nordic co-operation programs the Nordic countries have gained insight into how Estonia, during the transition period, has found new solutions and created new processes and structures. Some of these solutions have been quite innovative, such as the routines for the paperless meetings of the Estonian e-government.

Peeter Vihalemm

Prof. Media Research, University of Tartu

- Time flies and we do not remember very well what everything was like even ten to fifteen years ago, when Estonia was making its first steps to return to the free world. We were in great need of assistance and support and we found many who were ready to offer both.

I was the head of the journalism department of Tartu University in the first half of the 1990s and, looking back, I must say that a considerable sum of money was spent to provide material help. But as essential, and probably even more important, was the moral support and friendly guidance.

The Nordic countries, just like the Estonian representation of the NCM, played a very special role in all the abovementioned. The assistance and support were consistent and the presence of the representation could be felt every day. Several research projects and publications were partly financed by the Nordic Council of Ministers (Nordisk Journalistcenter – the Nordic Journalist Centre) but also by separate states – Finland (the Väinö Tanner Foundation), Norway (the Ministry of Foreign Affairs, the Foundation for Free Speech, the Foundation for the Local Media and others), Sweden (the Royal Academy of Sciences, Swedish Institute, Nordicom, the Council for Psychological Protection and others).

Regular co-operation with colleagues from Oslo, Tampere, Helsinki,

1991 ja esimeste aastate tegevus said võimalikuks tänu Olof Palme Rahvusvahelise Keskuse ning Rootsi ABFi ja selle paljude piirkondlike organisatsioonide toetusele. AHLi Tartu Keskuse loomisel aprillis 1993 oli sõna otseses mõttes keskne koht Põhjamaade Ministrite Nõukogu Raekoja platsi kontoril, kus pidasime oma esimesed koosolekud, sest oma ruume meil veel ei olnud.

Elu Eestis on edenenud, koostöö vormid muutunud. Koostöö tähtsus on aga püsima jäänud.

Toomas Hendrik Ilves

Euroopa Parlamendi liige; Eesti Vabariigi välisminister 1996–1998, 1999–2002

- Vajadus tihedama läbikäimise järele Eesti ja Põhjamaade vahel on olnud ilmne pikka aega. Vaimline ja kultuuriline lähedus on loonud need raamid, milles vajadus koostööks muutub enesestmõistetavaks. Õnneks on see koostöö ka reaalselt toimima saanud. Ja siinjuures on Põhjamaade Ministrite Nõukogu ja selle Eesti esinduse töö olnud väga tänuväärne.

- Siin on Põhjamaade esindusel olnud kahtlemata täita kahesuunaline roll. Ühelt poolt on kasvatatud eestlaste teadlikkust Põhjamaadest, vahendatud sealseid väärtushinnanguid ja arusaamu elukorraldusest üldisemalt. Teisalt on Põhjamaade esinduse abiga loodud adekvaatsem ja sõbralikum kuvand eestlastest ning seda levitades aidatud kaasa ka eestlase kui ühe väikese Euroopa rahvakillu tunnustamisele ja tundma õppimisele. Kriitilise tähtsusega oli Põhjamaade toetus muidugi Eesti iseseisvuse taastamise eelselt ja vahetult peale omariikluse taastamist. Ometi pole peale Eesti liitumist EL ja NATOga koostöö sugugi lahjenenud. See on võtnud vaid teise vormi. Näiteks on Euroopa Parlamendis tekkinud nn. Põhjala grupp, kes suudab edukalt oma ühishuvide eest seista.

Yväsckyla, Lund, Gothenburg and Stockholm Universities and the Journalism College of Denmark was essential for us in the process of joining the modern international academic world.

- The Estonian representation of the Nordic Council of Ministers has been especially pleasant for my colleagues and me through the activities of their Tartu office. The hospitable office premises in Town Hall Square and Madis Kanarbik's advice and assistance have been valuable while solving various practical and principal problems.

I was for a long time the chairman of the Open Education Union (OEU). This is the first free educational union in re-independent Estonia the re-establishment of which was realized thanks to the support of the Olaf Palme International Centre, the Swedish ABF and its regional organizations. The Tartu centre of the OEU that was founded in April 1993, came into being greatly owing to the Tartu office of the NCM that kindly let us use their premises for our first meetings as we had no rooms of our own at that time.

Life in Estonia has developed and the forms of co-operation have somewhat changed but the importance of co-operation has persisted.

Toomas Hendrik Ilves

Member of the European Parliament; Minister of Foreign Affairs, Estonia 1996–1998, 1999–2002

- The need for closer communication between Estonia and the Nordic countries has existed for some time already. Intellectual and cultural closeness have formed the framework within which the necessity for co-operation has become natural. Fortunately, this co-operation really exists. And in all this, the work of the NCM and its Estonian representation has been praiseworthy indeed.

- The representation of the NCM has employed a bi-directional way to fulfil this. On the one hand, Estonians have been informed and educated about the Nordic countries, their values and notions on social structures and life have gained new perspectives and new insights. On the other hand, the Estonian representation of the NCM has helped to create a more adequate and friendlier image of Estonia and by dispersing these images, has helped to make this tiny European nation recognized.

Siiri Oviir

Euroopa Parlamendi liige; Eesti Vabariigi sotsiaalminister 1995, 2002–2003

- Põhjamaade Ministrite Nõukoguga, nende toredate töötajatega nii Tallinnas kui ka Kopenhaagenis on mul algusest peale olnud hea teine kontakt. Nende toel oleme Eesti ametnikke harinud, avalikkuses head vastukaja saanud konverentse-seminare korraldanud.

Põhjamaade Eesti esinduse direktor Kalli Klement on Eestis oma inimene. Töös asjalik, aruteludes mõistev ja kuulata oskav.

- Põhjamaade esindus on aidanud meil demokraatlikku ühiskonda üles ehitada ning taasavastada omaenda mõttemudelit. Eestlased on taaskord tunnetanud sarnasust/samasust Põhjala rahvastega ja küllap Põhjamaadki mõistsid, et me pole «lootusetud sovjetid».

Trivimi Velliste

Eesti Vabariigi välisminister 1992–1994; Eesti Vabariigi alaline esindaja (suursaadik) ÜRO-s 1994–1998

- Eks viljaka koostöö taga seisavad alati inimesed. PMNi peasekretär Per Unckel ja PMNi Eesti esinduse direktor Kalli Klement on äärmiselt asjalikud ja vastutulelikud inimesed, kelle osavõtlikkus on aidanud lähemale nii mõnelegi vastusele. Põhjamaade poolt on ka alati olnud väga suur huvi Balti assamblees toimuva ja Balti riikide vahelise koostöö kohta. Asjaolu, et Per Unckel suudab oma ulatusliku vastutusala juures alati küsida väga asjalikke ja täpseid küsimusi, näitab, et tegemist ei ole pelgalt deklaratiivse koostöövormiga. See on sisuline, mõlemaid pooli huvitav ühine asi.

- Esmalt tähendab koostöö operatiivset infovahetust. Põhjamaadest laekuv taustainfo arengute kohta teatud valdkondades on olnud hindamatu väärtusega plaanide tegemisel Eestis. Samuti peavad Põhjamaad tähtsaks Eestist laekuvat infot. Stabiilne ja ennustatavas suunas liikuv naaber lisab kindlust neilegi.

Teine oluline aspekt on loomulikult ühise kultuurilise identiteedi pidev taastamine ja säilitamine.

The support of the Nordic countries was of vital importance in the days just before the re-declaration of independence and afterwards. However, the co-operation has not become weaker since Estonia has joined the EU and NATO. It has but changed in form. For example, the European Parliament now has the so-called Nordic group that successfully represents its common interests.

Siiri Oviir

Member of the European Parliament; Minister of Social Affairs, Estonia 1995, 2002–2003

- I have had good business relations with the fine people of the NCM in Copenhagen and their Tallinn representation from the very beginning. They have supported our training of Estonian officials and civil servants and organized conferences and seminars that have been met with public appreciation.

- This representation has helped us to build a democratic society and re-discover our own model of thought. Estonians have begun to feel the solidarity with the Nordic peoples once again and hopefully the Nordic people have grasped by now that we are not «hopeless Soviets».

Trivimi Velliste

Minister of Foreign Affairs, Estonia 1992–1994; Estonia's Ambassador to the UN 1994–1998

- These are people who guarantee results with good co-operation. The secretary general of the NCM, Per Unckel and the director of the Estonian representation, Kalli Klement, are extremely obliging and practical people whose interest and sympathy have helped to lead to solutions. The Nordic countries have always taken a keen interest in the Baltic Assembly and in the co-operation of the Baltic countries. The fact that Per Unckel, who has great responsibilities, is always able to ask pertinent questions, shows that this is by no means only a declarative co-operation. It is a joint effort in which both partners participate and are interested.

Riina Eentalu

Eesti Raadio saatejuht ja toimetaja

- Esimene põhjus leida üles Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindus oli vast see, et ma olen niisugune põhjamaise orientatsiooniga inimene. Ja ses koostöös pole ma pidanud pettuma. Sellest on meenutada ainult head. Millest see tuleb? Vast ikka inimestest eelkõige. Sinna on kohe juhtunud soojad, targad ja huvitavad inimesed, kellega on mõnus asju ajada ja koostööd teha. Igähega niisugust kontakti ei teki. Minu Põhjamaade-pilt on igatahes selle koostööga saanud hoopis mitmekesisemaks.
- Otseste stipendiumiprogrammide kõrval on väga oluline olnud loomingu- ja kunstikontaktide tekkimine. Need väljenduvad nii muusikas, kirjanduses kui ka kujutavas kunstis. Näiteks on Eesti tutvustamine Göteborgi raamatumessil olnud suuresti Põhjamaade esinduse ja Kalli Klementi teene. See on vaid üks paljudest. Kuid ka Põhjala väärtused ja kogemused on Eestile abiks olnud mitmegei probleemi teadvustamisel ja käsitlemisel – olgu siinkohal näitena toodud kasvõi inimkaubanduse probleemide laiem teadvustamine. Aga Põhjamaade jaoks on esindus aidanud luua selget pilti Eestist. Aitäh ja kohtume jälle.

- Above all, co-operation means an effective and useful exchange of information. The background information from the Nordic countries on some developments has been valuable for making plans in Estonia. Nordic countries appreciate information from Estonia as well. A neighbour that is stable and on a predictable course of development adds to their own security.

Riina Eentalu

Broadcast director/editor, Estonian Radio

- The prime motivation to seek the representation of the NCM might have been my Nordic orientation as such. And I have had no disappointments in the work. I can remember only good things. How can this be explained? First of all the people, certainly. Somehow the people who work there are warm-hearted, clever and interesting and so easy to communicate with and co-operative. This is not so everywhere. This co-operation has compelled my ideas of Nordic countries to be much more diverse.
- Next to the direct scholarship programmes establishment of creative contacts is most important. These are expressed in music, literature and figurative art. Thus, for example, introducing Estonia at the book mess of Gothenburg succeeded mostly thanks to the NCM's Tallinn office and Kalli Klement. This is one of many examples. Nordic values and experience have helped to acknowledge and deal with several problems here as well – one of the examples might be human trafficking. The NCM representation has helped to obtain a clear picture of Estonia. Thank you, see you soon.

PMNi Eesti esinduse töötajad alates 1991 Staff of the NCM Office in Estonia since 1991

Administratsioon Administration

Mare Luts (kontori kõige
esimene töötaja / the very first
employee of the office)

Pia Kurro

Tiina Tarvis

Auli Männikust

Jaanus Mikk

Liina Kasema

Dagmar Veraksitš

Epp Ints

Helen Valkna

Riia Sule

Liivia Preast

Kristina Hallik

Airi-Ulrike Lillevälja

Katrin Kangur

Veronika Madalvee

Tehniline personal Technical staff

Hille Saidla

Aivar Vain

Eduard Nõomaa

Priit Kuusk

Helle Täht

Ingrid Erm

Endised esinduse juhatajad Former directors

Leo Salonen

Marika Tammeaid

Carita Peltonen

Eha, Madis K., Merle, Kalli, Madis T., Grete, Liina
PMNi Eesti esinduse töötajad, 2006

Employees of the NCM Office in Estonia, 2006

Praegused töötajad / Employees today

Kalli Klement *direktor / Director*

Madis Kanarbik *nõunik ja Tartu filiaali juhataja / Adviser and Manager
of Tartu branch*

Eha Vain *kultuurinõunik / Cultural Adviser*

Merle Kuusk *nõunik / Adviser*

Grete Kodi *administratiivkoordinaator / Administrative Co-ordinator*

Liina Kabel *finantsist / Financier*

Madis Tilga *infonõunik / Information Adviser*

Mari-Ann Treffner *tehniline personal / technical staff*

Aino Nõu *tehniline personal / technical staff*